

Guide över

Rombo- leden 2006

Från Köping till Skinnskatteberg

Pilgrimens sju symboler

Pilgrimen har sju symboler som alla symboliserar något viktigt för en pilgrimsvandring. De sju symbolerna är staven, tältet, skorna, kappan, hatten, ränseln och korset.

Staven

Staven är frihetens symbol för pilgrimen. Den tar pilgrimen spjörn med under vandringen, lutar sig emot när han blir trött, och lägger vid vägkanten som ett tecken för andra när han satt sig att vila.

Tältet

Tältet är enkelhetens symbol. Det ger skydd för väder och vind och är ändå enkelt att ta med sig. Det är också en bild för den Guds boning som Israels folk bar med sig under ökenvandringen mot det utlovade landet.

Skorna

Skorna är beredvillighetens och långsamhetens symbol. Att ta sig fram på samma sätt som Jesus gjorde visar på en vilja att följa honom. Att gå till fots betyder också att du får en helt annan tid att komma in i dig själv än om du sitter i bilen eller andra snabba fortskaffningsmedel.

Kappan

Kappan är tystnadens symbol. Kappan sluter du om dig som

ett bildligt pansar mot ljud som vill tränga sig igenom. Att slippa prata ger möjlighet till eftertanke.

Hatten

Hatten är bekymmerslöshetens symbol. Det handlar om att man under vandringen inte gör sig mer bekymmer än de allra nödvändigaste.

Ränseln

Ränseln är delandets symbol. Man har med sig det minsta möjliga på sin vandring. Det lilla man har delar man med andra, det man inte har med sig kan man få dela från någon annan.

Korset

Korset är andlighetens symbol och den kristne pilgrimens speciella igenkänningstecken. Att vandra som pilgrim är att vandra med Gud.

Romboleden från Köping till Skinnskatteberg

Välkommen att vandra på vår del av Romboleden!

Att hämta ny kraft och inspiration genom att vara nära naturen och följa pilgrimens sju ledord (långsamhet, frihet, enkelhet, bekymmerslöshet, tystnad, delande, andlighet) känns som en möjlighet i vår tid.

Med den här guideboken i din hand hoppas vi att du inte bara hittar "rätt väg", utan också hittar en ny dimension i din inre värld. För oss stressande nutidsmän- niskor är det kanske som Dag Hammarskjöld skrev: "Den längsta resan är resan inåt".

Guideboken är resultatet av ett samarbete mellan församlingar inom Svenska kyrkan, hembygdsföreningar, byalag, sockengillan, företag, Köpings kommun, Skinnskattebergs kommun och Mälardalens Högskola.

Vi hoppas din vandring ska bli lätt!

FOTO: ANITA PETTERSSON

Innehåll

2 Pilgrimens sju symboler	26–29 Malma kyrka – Brukskyrkan
3–4 Karta Köping – Skinnskatteberg	30–35 Brukskyrkan – Heds kyrka
5 Inledning	36–43 Heds kyrka – Skinnskattebergs kyrka
6 Vad är Romboleden?	44–51 Skinnskattebergs kyrka – mot Söderbärke kyrka
7 Vem var Sankt Olav?	52 Bra att veta
8–9 Vad är en pilgrim?	53–54 Karta över hela Romboleden
10–11 Från kyrka till kyrka	55 Ord på vägen
12–17 Munktorps kyrka – Köpings kyrka	
18–25 Köpings kyrka – Malma kyrka	

Teckenförklaring:

 Se och göra Äta Pausplatser Bo Avstickare Handla

Guide över Romboleden 2006. Texter: Marie Bodin, Sören Trygg, Thomas Wasberg.

Översättning: Amanda Hermansson. **Produktion:** Ingress Media Specialtidningar.

Omslagsfoto: Laila Johansson. Pilgrimskompassen på bilden distribueras av Pilgrimscentrum i Vadstena och Verbum. **Tryck:** Westerås Mediaproduktion 2006.

Med reservation för eventuella ändringar eller tryckfel.

Vad är Romboleden?

Romboleden

Under hela medeltiden vallfärdade människor till den helige Olavs relikier i Trondheim, Norge. Anledningarna till vallfärderna var flera och sättet att ta sig dit många. Man gick till fots, red eller åkte båt. Det slättlandskap som låg norr om Mälaren gick i äldre tider under benämningen Rombolandet. Härifrån utgick några av de färdvägar som användes av pilgrimer på väg till Trondheim. Pilgrimsleden som nu skapats från Köping till Trondheim har därför fått namnet Romboleden. Vandringsleden går genom Hedströmsdalen via Skinnskatteberg mot Dalarna och vidare in i Norge.

Pilgrimsleder

Pilgrimsleder som vandringsleder betraktat är en ny företeelse. De vägar som pilgrimerna använde var huvudsakligen de huvudvägar som fanns vid denna tidpunkt. Några direkta bevis på exakt var den väg låg som pilgrimerna tog genom vårt område finns inte. Köpingsåsen användes tidigt som färdväg norrut och vid Skinnskattebergs

FOTO: LAILA JOHANSSON

Romboledens symbol. Håll utkik efter detta märke när du vandrar.

kyrka sägs enligt sägnen att pilgrimerna hade sin rastplats. Leden följer de gamla vägarna som finns kvar idag.

Utdrag ur Köpingsboken 2003,
skrivet av Kenneth Nilsson.

Sankt Olav – nordiskt helgon

Den norske fylkeskonungen Olav Haraldsson föddes omkring 995. Han drog som ung till sjöss som viking. När han var i Normandie övergick han till kristendomen. Hösten 1015 seglade han åter mot Norge för att bli kung.

Olav befäste som regent sin makt och gick med kraft in för att omvända sina landsmän till kristendomen, ofta med grymma metoder. Efterhand tröttnade man på Olavs hårdhänta styre, och 1028 måste han lämna landet och flydde österut via Sverige till Ryssland.

Stupade i Stiklestad

I början av 1030 drog han åter mot Norge, via Mälardalen. Under färden slöt sig alltfler till hans här och när han den 29 juli 1030 kom fram till Stiklestad

FOTO: EMMA ANDREASSON

Sankt Olav i Köpings kyrkas altarskåp.

hade han en här på 3 600 män.

Vid slaget i Stiklestad stupade Olav Haraldsson.

Olav begravdes i Nidaros, nuvarande Trondheim, där hans relikier bevarades i ett skrin. En kyrka restes över hans grav, och redan innan han helgonförklarades hade människor börjat vallfärda till platsen. Vallfarten av pilgrimer från Sverige till Nidaros pågick fram till reformationen 1528.

The Rombo Hiking Trail

People journeyed to Trondheim in Norway to visit sacred Olav's relics during the Middle Ages. The flat land, north of Mälaren, was previously known as Rombo country, and it was from here many of the pilgrims' routes to Trondheim began. The pilgrim trail, which has now been created from Köping to Trondheim, is therefore called the Rombo hiking trail. The hiking trail stretches from Hedström valley, via Skinskatteberg towards Dalarna and further on into Norway.

En pilgrim är en...

... livsvandrare.

Det kan nog få vara så, men också en som låter vårda sig om helheten; en fysisk, mental och andlig friskvård. En som visar en stilla protest, en motbild till snabbhetens och ytlighetens kultur. En som vill söka sina rötter, sina källor, upptäcka mer om sig själv, det sammanhang som är ens eget, den Gud som är Medvandraren. En solidaritetshandling med alla de flyktingar som lever under en påtvingad vandring.

Motiven för pilgrimsvandringen skiftar, men är sprungna ur ett genuint självvalt behov.

Längtan efter förändring

Att vandra ensam eller tillsammans med andra har i hög grad att göra med en längtan efter förändring, att komma till klarhet inför nödvändiga uppbrott, hämta ny livskraft, att bearbeta smärtor och sorger, komma till insikt, vishet, ro, meditera i tystnad och samtala i förtrolighet. Att låta naturens skiftningar smälta in i tanke och känsla.

Pilgrimsvandringens bild är dubbelexponerad. Vandringen har mål, såväl ett inre som ett

yttre mål. Vandraren är på väg mot det målet, men själva vandringen är också ett mål i sig själv, att få följa vad som händer med en själv här och nu i stegens och pausernas rytm.

Vandra mer

I en bok om pilgrimsliv kan man läsa att Gustav Vasa lär ha sagt: Vandra mindre och arbeta mer. Vad skulle det få för konsekvenser, säger författaren i boken, om det idag kom ett påbud att vi borde vandra mer och arbeta mindre.

Välkommen att vandra mer i ditt liv – och på Romboleden!

FOTO: ANITA PETERSSON

Varför? En pilgrimsvandring har både ett inre och ett yttre mål.

FOTO: ANITA PETERSSON

Pilgrimsvandra. Romboleden sträcker sig från Köping till Trondheim. Att vandra ensam eller tillsammans med andra har i hög grad att göra med en längtan efter förändring.

A pilgrim is a seeker

Travelling alone or together in a group can lead to a new life path by: clearing the mind, regaining strength, processing pain and sorrow, collecting insight, wisdom and peace, meditating quietly and conversing in confidence, allowing the variations in nature to contribute to thoughts and feelings.

A pilgrim's travels have both an inner and an outer goal. The traveller is on their way to a physical goal at the same time as the journey itself is a goal. Accompanying oneself in the here and now, in the rhythm of the steps and stops.

Från kyrka till kyrka längs Romboleden

FOTO: LAILA JOHANSSON

Munktorps kyrka.

Munktorps kyrka

Kyrkan är egentligen två sammanbyggda kyrkor. Davidskyrkan, med namn efter Västmanlands och Munktorps apostel, är byggd redan på 1000-talet.

Den stora kyrkan byggdes i etapper från 1200-talet till 1500-talet.

Köpings kyrka

Köpings kyrka uppfördes på 1400-talet. Den kallades Jämmertuna kyrka och tillhörde socknen. Kyrkan eldhärjades 1437. Den nya kyrkan byggdes under 1440-talet och gjordes större för att räkna till för både socknen och staden. I slutet av 1600-talet byggdes kyrkan om

FOTO: CHRISTINA KAAS-RAVIN

Köpings kyrka.

igen. Invigningen av kyrkan i nuvarande utformning skedde 1706.

Ett mycket berömt altarskåp tillverkat i Nordtyskland 1520, är bevarat.

Malma kyrka

Kyrkan byggdes någon gång under 1200-talet, antagligen på en tidigare hednisk kultplats. Medeltidskyrkan i Malma har en alldeles egen karaktär, en tegelornierad gråstenskyrka med en klockstapel av trä. Malma församling var under tidig medeltid moderkyrka i en vidsträckt socken från Malma till Söder- och Norrbärke i sydvästra Dalarna.

Malma kyrka.

Brukskyrkan i Kolsva

Brukssamhället fick 1943 ett församlingshem med kyrksal som 1961 byggdes ut till nuvarande brukskyrka.

Heds kyrka

Kyrkan är synlig på långt håll på krönet av en punkt där tre olika åsar möts. Den gamla kyrkan av timmer låg söder om nuvarande. Den nya kyrkan byggdes 1786–92 i nyklassicistisk stil. Inredningen i grågrön marmorering och guld är ståtlig

Brukskyrkan i Kolsva.

Heds kyrka.

och till stor del bekostad av brukspatronerna.

Skinnskattebergs kyrka

När denna kyrka invigdes 1865 ersatte den en äldre kyrka från 1588. Kyrkan är byggd i nygotisk stil. Den renoverades 1972 då altartavlan togs bort och ett korfönster i öster öppnades.

För mer information om kyrkorna: www.svenskakyrkan.se/koping och www.svenskakyrkan.se/skinnskatteberg

Skinnskattebergs kyrka.

Munktorps kyrka – Köpings kyrka

Munktorp – Mälarbygd med lantbruk, guldsmide och träförädling.

Blotta namnet låter ana att Munktorp har en tidig klostertradition.

Enligt traditionen ska den

engelske abboten David, ”Västmanlands apostel”, under senare delen av 1000-talet haft Munktorp som utgångspunkt för sin kristna mission i Västmanland. Här lät han uppföra stiftets första kyrka – den så kallade Davidskyrkan.

FOTO: HENRIK BERG

Avstånd. Sträckan Munktorps kyrka – Köpings kyrka är 14,5 kilometer lång.

Bördig jordbruksmark, kungsgårdar, säterier och många fornlämningar ger bygden en intressant historia.

I Munktorp finns numera guldsmederna på Guldhuset Bronsil som lockar många besökare.

Fakta

Sträckan Munktorps kyrka – Köpings kyrka är 14,5 km lång och går längs asfalterade småvägar genom bördig jordbruksmark och små byar. Sträckan lämpar sig för både vandring och cykel.

Busslinje: VL-buss 115.
www.vl.se

Färskt vatten:
Munktorps kyrka.

I **Davidskällan** lär de första kristna dopen i trakten ha ägt rum.

Se och göra

Munktorps kyrka

Den engelske munken David ska i Munktorp ha uppfört den första kyrkan i slutet av 1000-talet. Den gamla kyrkan är av stort kulturhistoriskt intresse.

Davidskällan

Ett par hundra meter från kyrkan ligger en gammal källa, Davidskällan. Här ska här de första kristna dopen i trakten ha ägt rum. Både källan och det skrin som sades innehålla Sankt Davids relikier var säkert ett mål för många pilgrimer. Munken David helgonförklarades efter sin död och inleder officiellt stiftets biskopslängd. Efter sin död 1082, lades hans kvarlevor i ett skrin som begravdes i Davidskyrkan. De heliga relikerna flyttades senare till Västerås domkyrka.

FOTO: LAJLA JOHANSSON

Sorbykyrkan i Munktorp.

FOTO: LAJLA JOHANSSON

Munktorps kyrka är av stort kulturhistoriskt intresse.

Sorbykyrkan

I Munktorp finns kommunens äldsta och yngsta kyrkor.

Munktorps frikyrkoför-samling bildades i början av 1990-talet och den nya kyrkan byggdes 1993. I kyrkan pågår många aktiviteter. Förutom gudstjänsterna finns här också bland annat ungdomsgård, barn- och babysång, samlingar för äldre och flera musikevenemang.

Äta och bo

Klockargården, församlingshem

Församlingshemmet hyrs ut till både föreningar och privatpersoner. Klockargården ligger bredvid Munktorps kyrka och är handikappanpassad. Här finns en stor samlingshall, ett par mindre samlingsrum och ett välutrustat kök. För bokning och information kontakta församlingsskansliet: 0221-400 31

Tallåsgården

Tallåsgården drivs av Munktorps Sockengille och är hembygdsföreningens hus i Munktorp. Tallåsgården hyrs ut till föreningar, företag och privatpersoner. Den har fullt utrustat kök med plats för 65-70 personer.

För bokning: 0221-403 83.

Ässelsta Gård – Bo på lantgård

Välkommen att koppla av i Idas stuga. Stugan är omsorgsfullt renoverad i gammal stil och där finns wc, dusch och fullt utrustat kök. På gården bor katter, får och nötkreatur. Tillgång till uteplats med grill finns, liksom bastu, badtunna och cyklar.

FOTO: THERESA LUTSMARK

Idas stuga på Ässelsta Gård.

Certifierad av Naturlig Laddning. Tel: 0221-421 44, 073-667 11 57.
www.asselstagarad.se

Ståholms Gård – Bo på lantgård

Gården ligger i innersta viken av Mälaren, med ett levande lantbruk med växtodling och djur. Ni bor i gårdens nyrenoverade trädgårdsvilla med TV, toalett och dusch. Det är nära till bad och aktiviteter som golf, ridning med mera.

Det finns även möjlighet att ta med egen häst.

Kontakta:
staholmslantbruk@telia.com om du är intresserad av att bo på gården. www.staholm.se

Handla

Guldhuset Bronsil:
www.guldhuset.se
Närmunkens Livs

FOTO: CONNYS SILLÉN

Guldhuset Bronsil har tillverkat härsarsmycket till TV-serien Riket.

Avstickare

Norr om Munktorps samhälle finns Häljesta hällristningar. De härstammar från bronsåldern och speglar bronsålderns religiösa liv och har främst samband med fruktbarhetsriter.

Hällristningarna vid Häljesta är den största kända hällrist-

ingslokalen i Västmanland. På de mot väster sluttande hållarna kan man se nästan 500 figurer, bland annat skepp, människofigurer, ringfigurer, fotsulor, djurfigurer, rutnät och 239 skålgropar.

FOTO: HENRIK BERG

Hällristningarna vid Häljesta består av nästan 500 figurer.

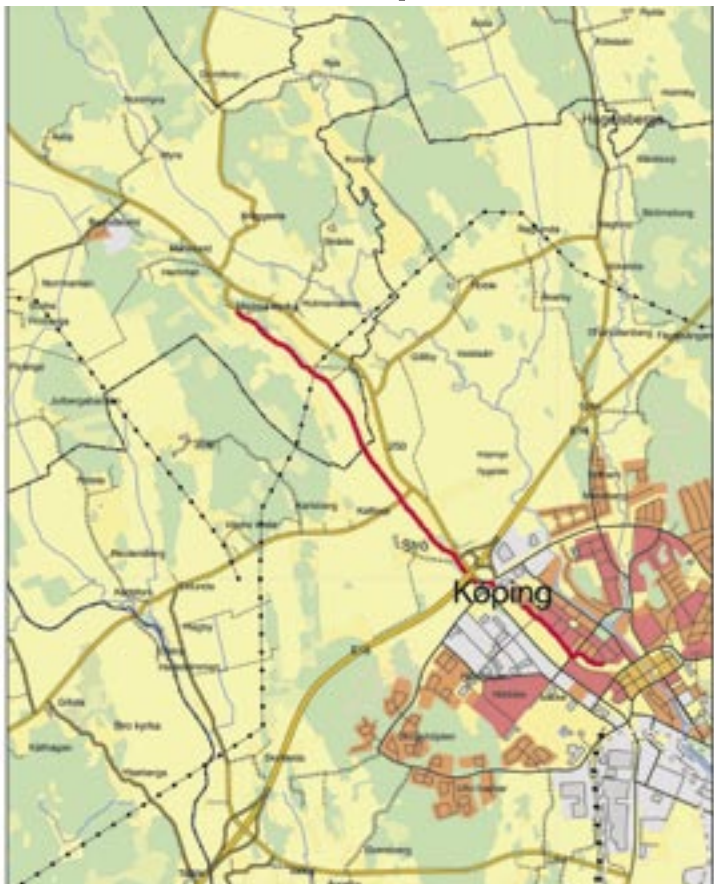

Munktorp

According to folklore during the later part of the 11th century the English abbot David, the apostle of Västmanland, used Munktorp as his starting point for his Christian mission in Västmanland. It was here that David's church, the first church of the diocese, was built.

Köpings kyrka – Malma kyrka

© LANTMÄTERVERKET. MEDGIVANDE M52006/1850

Avstånd. Sträckan Köpings kyrka – Malma kyrka är 4,2 kilometer lång.

Köping har haft stadsrättigheter sedan 1474. I gamla stan finns några kvarter kvar som visar hur Köping sett ut under äldre tid. Annars är det stenstaden, som byggdes efter den stora stadsbranden 1889, som är typisk för Köpings stadskärna med vackra hus från sekelskiftet.

Medeltida stad

Köping är en medeltida stad med handelstraditioner och var en viktig utskeppningshamn för järn och varor som transporterades via Köpingsåsen. Längs vägen färdades också pilgrimer på sin väg mot Trondheim. Av stor betydelse för det medeltida Köping var Olsmässomarknaden, då människor kom långväga ifrån för att bjuda ut sina varor. Marknaden inleddes vid Olofmässan den 29 juli, på S:t Olofs dödsdag.

Vetenskapsmannen Scheele

Carl Wilhelm Scheele är en av stadens stora profiler. 1775 publicerar Köpingsapotekaren sin bok där upptäckten av syret beskrivs. Scheele var en framstående vetenskapsman som gjorde banbrytande upptäckter. Han tecknade ned 20 000 försök och upptäckte 8 grundämnen, däribland syret.

FOTO: EMMIA ANDREÅSSON

Fakta

Sträckan Köpings kyrka – Malma kyrka är 4,2 km lång och går längs cykelvägar i staden och längs den gamla KURJ-banan, numera asfalterad cykelväg. Du kan vandra eller cykla.

Tågförbindelse: Köping har goda tågförbindelser med hela landet.
www.sj.se

Bussförbindelser: Vid järnvägsstationen ligger också busstationen.
www.vl.se

Färskt vatten: Köpings kyrka.

Se och göra

Köpings kyrka

De äldsta bevarade delarna av Köpings kyrka bedöms vara från 1300-talet. Kyrkan har byggts på i omgångar och sin nuvarande utformning fick den under 1700-talet.

Helgedomens förnämsta inventarium är det praktfulla altarskåpet. Ett nordtyskt arbete från 1520-talet. I skåpets mittparti finner man Jungfru Maria med Jesusbarnet, Sankta Ursula och Sankt Olof.

Köpings museum

Museet grundades 1887 och inryms i Köpings gamla bryggeri, byggt som kronobränneri på 1700-talet. Basutställningen visar Köpings historia under 10 000 år.

I museets verksamhet finns även apoteksavdelningen ”Scheeles minne”, ett brandmuseum,

friluftsmuseet Gammalgården, Nyströmska gården och KURJ:s järnvägsmuseum.

Gammalgården

Som en oas i staden, vid Karlbergsskogen, ligger friluftsmuseet. Det är öppet från mitten av juni till mitten av augusti. På Café Gammalgården kan du passa på att ta en kopp kaffe eller en nygräddad våffla. Passa också på att kika in i parstugan och hälsa på hos herr och fru Andersson som lever anno 1899. Här arrangeras under sommaren teater- och musikevenemang samt Hantverkets dag i augusti.

Bil- och Teknikhistoriska Samlingarna

I anrika KMV-kvarteren, tidigare Köpings Mekaniska Verkstad, finns bland annat

FOTO: CHRISTINA KAAS-RAVN

Köpings kyrka.

FOTO: EMMA ANDREASSON

En Bugatti från Bil- och Teknikhistoriska Samlingarna.

stiftelsen Bertil Lindblads unika fordonssamling, samt motorcyklar och många andra teknikhistoriska föremål. Du kan också bekanta dig med en gammal bilverkstad och bensinstation från 1920-talet. Volvo har en historisk utställning som visar vad Köping betydde för dem i inledningsskedet.

Bil- & Teknikhistoriska Samlingarna i Köping är en levande samling, som ständigt förändras.

Kaffeservering samt försäljning av souvenirer finns i anslutning till receptionen. För mer information se: www.autosite.se/bts/
Öppettider: Alla dagar, maj–september 10.00–18.00. Öppet för förbokade grupper hela året.
Tel/fax: 0221–206 00.

Nyströmska gården

Nyströmska gården är Köpings sista bevarade ågård. Gården är från 1600-talet och fungerade som snickargård under fem generationer. Möbler i alrotsintarsia har en lång tradition i Köping och Nyströms Snickeri var det sista företaget som tillverkade alrotsbord i staden.

Öppettider: Enligt överenskommelse för grupper, tel: 0221–253 51.

FOTO: HENRIK BERG

Carl Wilhelm Scheele. Statyn är gjord av Carl Milles.

KURJ-banan

Köping – Uttersbergs – Rid-darhyttans Järnväg, KURJ, var bland de första enskilda järnvägarna som började byggas i Sverige. Syftet med banan var att forsla malm, tackjärn, fältspat, valsningsprodukter från bruket i Hedströmsdalen ner till Köping och därifrån vidare ut i landet.

Järnväg fick av misstag en unik spårvidd, ”världens bredaste smalspåriga järnväg”.

Idag kan man vandra eller cykla mellan Köping och Kolsva på den gamla KURJ-banan.

Bakom gamla järnvägsstationen ligger Lokstallet, som är ett museum. Det är öppet för allmänheten på torsdagar mellan kl. 18.00 och 21.00. Andra tider

Ströbohög. Det finns många sägner om kungshögen Ströbohög.

bokas via Köpings Museum
0221–253 51.

Vid småbåtshamnen, mitt-
emot Köpings järnvägsstation,
ligger KURJ:s gamla järnvägs-
station som idag är restaurang,
Restaurang Athos.

Ströbohög

Längs Romboleden ligger
kungshögen Ströbohög. Den är
tillsammans med Anundshög i
Badelunda Västmanlands för-
nämsta gravhögar av samma typ
som Uppsala högar.

Ströbohög är idag ett känt
landmärke för Köping. Många
människor gör utflykt till högen
för att gå upp och se på utsikten
eller kanske för att åka pulka
utför högens branter vintertid.

Det finns flera sägner och
historier om Ströbohög.

En sägen berättar att en jätte
gick genom tolvmilaskogen från
södra Dalarna mot Mälaren.
Under vägen rann grus och sand
ur en säck han bar på ryggen.
På så sätt bildades Köpingsåsen.
Vid Strö stannade jätten en

stund. Resultatet av denna paus blev Ströbohög.

Ströbohög ligger i den södra delen av det område som är rikt på fornlämningar, gravplatser och bosättningar. Området sträcker sig längs Köpingsåsen norrut mot Malma kyrka.

Holmsmalma och Runes biodling

Längs Romboleden, cirka 2 km norr om Köping, finns biodlaren Rune Karlsson. På Runes biodling kan man se bina arbeta i en visningskupa.

På den platsen där visningskupan står finns bord och sittplatser.

Handla

Det finns ett rikt urval av affärer i Köpings centrum och vid Entré Köping. För mer information kontakta Köpings turistbyrå: 0221-256 55.

Äta och bo

Turistbyrån hjälper dig med tips på mat- och övernattningsställen. www.koping.se, tel: 0221-256 55.

Hotell & Vandrarhem

Hotell Scheele: 0221-181 20.

Hotell Gillet: 0221-212 90.

Köpings Vandrarhem och Camping: 0221-244 95.

Holmsmalma/Runes Biodling, stuga för övernattnig: 0221-245 14.

S:t Olovsgården

Köpings församlings församlingshem kan hyras för arrangemang, föreningsmöten, konserter, konferenser med mera. För bokning eller förfrågan ring 0221-377 53.

www.svenskakyrkan.se/koping

Pausplatser

Ströbohög
Runes Biodling
Malma kyrka

Avstickare

Norsa gravfält

Ett båtgravfält med cirka 50 fornlämningar. Alla fynd visar att gravfältet är från yngre järnåldern (400–1050 e Kr).

Båtgravar är en egendomlig och ganska ovanlig form av skelettgravar från järnåldern.

I Västmanland finns det två båtgravfält: Norsa i Köping och Badelunda i Västerås. På båda platserna har man endast hittat båtgravar med kvinnor i, vilket är ovanligt i andra delar av Sverige. Därför tror man att kvinnorna hade en stark ställning i den här delen av Mälardalen.

Bro kyrka

Kyrkan har murar av gråstens kalk från 1200-talet med vackra stjärnvalv från 1400-talet.

Troligtvis uppfördes kyrkan

vid fjärdingskultplatsen på ”S:t Olofs berg”, ett minne från Olof den heliges värvnings- och missionsverksamhet i bygden 1029.

Himmeta kyrka

Kyrkan är från 1200-talets början. På 1400-talet byggdes stjärnvalv med målningar från medeltid och 1600-tal. Bland inventarierna märks ett förnämligt altarskåp från 1400-talet med fint snidade figurer föreställande Marias kröning.

Korslöts skans

Vid Korslöt finns Korslöts skans.

Skansen är en fornborg med murar på en längd av 500 meter, vilka skyddat två borggårdar varav en varit förgård. Följ skyltarna mot Uckelsta och Korslöt för att hitta dit.

FOTO: EMIKA ANDRÉASSON

Himmeta kyrka.

FOTO: HENRIK BERG

Bro kyrka.

Korslöts golfbana

Golfbanan är en 18-håls skogs- och parkbana. Det finns klubbhus, restaurang, shop och range. Uthyrning av stugor: 0221-810 90. Restaurangen: 0221-812 08.

FOTO: EMMA ANDREASSON

Korslöts golfbana.

Odensvi

Från Odensvi härstammar den svenska nationalsången, Du gamla du fria. Strax intill kyrkan ligger Dybecksgården där folklivsforskaren Richard Dybeck föddes och växte upp. Prostsonen skrev vår nationalsång efter en gammal västmanländsk visa, säkert inspirerad av det vackra landskapet.

Odensvi kyrka

1776 ödelades Odensvi kyrka från 1200-talet i en brand. Kyrkan återuppbyggdes och fick sin nuvarande utformning. Sakristian, som är en del av

den gamla kyrkan, har vackra valvmålningar från 1400-talet med Mariamotiv.

Även predikstolen och dopfunten är bevarade från den äldre kyrkan.

Odensvi kyrka har en av landets äldsta glasmålningar från 1300-talet i korfönstret visande biskop Egislaus, som har rötter i Odensvi.

Tängsta hantverk

På Tängsta gård hittar du en unik presentbutik med hemstöp-ta ljus, smide och snickerier. www.tangsta-hantverk.com.

Köping

Köping was granted a town charter in 1474. In the old town there are a few areas still remaining which show what bygone Köping was like. There are also interesting buildings from the turn of the 20th century, which were built after the great town fire in 1889. Köping is a town from the Middle Ages with a trading history. It was a significant shipping port, where iron and other goods could be transported via Köping's ridge. Pilgrims also took this route to Trondheim.

Malma kyrka – Brukskyrkan

© LANTMÄTERVERKET. MEDGIVANDE MS2006/1850

Avstånd. Sträckan Malma kyrka – Brukskyrkan är 8,8 kilometer lång.

Bro-Malma socken ligger på båda sidor om Hedströmmen strax norr om Köping och sträcker sig till Kolsva.

De första människorna bosatte sig i Köpingstrakten omkring 2000 f Kr.

Från århundradena kring Kristi födelse vet man att en stor boplats funnits vid Malma. Många fornfynd finns i trakten med gravfält från järnåldern vid Åsby, Raglunda och Holmsmalma. Ungefär 3000 fornfynd finns från tiden bronsålderns början till vikingatidens slut (1050 e Kr).

Hedströmsdalen

Vi följer Hedströmsdalen på vår vandring mot Trondheim. Till dunket av hammarsmedjor och i tät milrök lades grunden till vårt välstånd. Här föddes den svenska industrin.

I området fanns en gång ett trettiotal hyttor, ett sjuttioal hammarsmedjor, några mindre kopparsmältverk, åtskilliga sågar och kvarnar och än idag elkraftverk.

Livsnerven var Hedströmmen och dess flöde från Malingsbo i norr till Köping och Mälaren i söder.

FOTO: HENRIK BERG

Fakta

Sträckan fortsätter att följa den gamla KURJ-banan genom Guttsta by och vidare genom Kolsva, också längs cykelbanan. Sträckan lämpar sig för både vandring och cykel.

Busslinje: VL-buss 55 och 500. www.vl.se

Färsk vatten: Malma kyrka och Guttsta källa, knacka på så kanske de bjuder på äkta källvatten!

Se och göra

Malma kyrka

Under tidig medeltid var Malma kyrka moderkyrka inom en vidsträckt socken som sträckte sig till södra Dalarna. Den nuvarande kyrkan började byggas under 1200-talet. Sitt karaktäristiska utseende fick den 1730, då det klockstapelliknande trätornet med smäcker spira byggdes. Kyrkan försågs under medeltiden med kalkmålningar som sedan överkalkades. De nuvarande målningarna är från 1900-talet

Tyskbron

Här anslöt ett stickspår till

den smalspåriga järnvägen, för transporter till och från fältspatsgruvan. Brytningen i fältspatsgruvan gav inte bara fältspat och kvarts utan även berylliummineraler, den enda fyndplatsen i landet.

Guttsta Källa

Guttsta Bryggeri startade 1895 med att tillverka svagdricka. Idag är mineralvattnet Guttsta Källas flaggskepp, och råvaran till vattnet tas ur samma källa som företagets grundare valde ut för över 100 år sedan. Idag drivs källan under namnet Guttsta Källa. www.guttsta.se

Malma kyrka.

FOTO: ANITA PETTERSSON

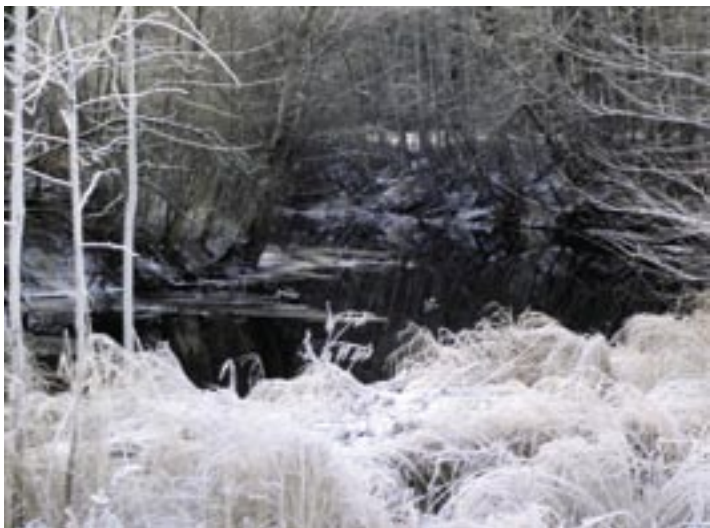

FOTO: MARIE BODIN

Vinter i Hedströmsdalen. Även vintertid är det vackert natur längs Hedströmmen.

Pausplats

Guttsta källa

The Bro-Malma Parish

This area, which is north of Köping, is situated on both sides of Hedströmmen and extends to Kolsva. The first people settled in the Köping area around 2000 BC. A large settlement, which dates back to around the birth of Christ, has been found in Malma. We are hiking through Hedström valley on our way to Trondheim. It was here in Hedström valley that it all began. Amidst the hammering of the smiths and the thick mill smoke the foundations of our prosperity were laid. This is the birth place of Swedish industry.

Brukskyrkan – Heds kyrka

© LANTMÄTTERVERKET, MEDGIVANDE MS2006/1850

Avstånd. Sträckan Brukskyrkan – Heds kyrka är 14,5 kilometer lång.

FOTO: MARIE BODIN

Kolsva – Porten till Bergslagen.

Kolsva är ett bruksamhälle och vid Bruksgatan och Herrgårdsallén finns den gamla miljön bevarad. Järnhanteringen har bedrivits i Kolsva sedan mitten av 1500-talet, då en hammarsmedja byggdes på västra stranden av Hedströmmen.

Fakta

Sträckan följer Hedströmmen längs grusade och asfalterade vägar genom skog, ängsmarker och byar. Sträckan lämpar sig för vandring eller cykel.

Busslinje: VL-buss 500.
www.vl.se

Färskt vatten: Brukskyrkan i Kolsva, OKQ8 i Kolsva.

Se och göra

Kolsva Brukskyrka

Kolsvaborna hade en lång väg att vandra till sockenkyrkan i Malma. Därför uppfördes ett församlingshem i Kolsva tätort 1939. Församlingshemmet blev så småningom kyrka. Klockorna i kyrkan är gjutna vid Kohlswa Jernverk.

Kohlswa Jernverk

Kohlswa Jernverk grundades i mitten av 1600-talet och är ett av Sveriges äldsta järnbruk.

Hembygdsgården

Hembygdsgården drivs av Kolsvaortens hembygdsförening.

Här arrangeras olika typer av arrangemang som till exempel midsommarfest och nationaldagsfirande.

Brukskyrkan.

Kvarnen

I brukets gamla kvarn finns idag Hedströmsdalsarkivet, lokalhistoriskt arkiv i Kolsva för Köping och Skinnskatteberg.

Här finns också en utställning om Kohlswa Jernverks verksamhet och en lokal att hyra för konferenser, möten och fester. Bokningar: Stiftelsen Kohlswa Kulturbyggnader 0221-501 55.

Kohlswa Herrgård

Kohlswa Herrgård uppfördes under 1600-talets sista decennium. Här har kung Karl XI vid flera tillfällen vistats för jakt och ätit jaktmiddagar.

Tre rum i nedre våningen har vackert utformade stucktak, skapade av mästaren Carlo Carove.

Städet i Kolsva.

FOTO: KIM LILL

Färgglad. Hedströmsdalens naturreservat har ett stort ornitologiskt värde. Här finns bland annat vackra kungsfiskare.

Den italienske mästaren har också bland annat gjort taken på Drottningholm slott.

Disponentbostaden byggdes 1876 och ingår idag som en del av herrgårdsmiljön.

I dag drivs Kohlswa Herrgård som hotell, restaurang och konferensanläggning.

Tel: 0221-509 00,
www.kohlswa-herrgard.se

Hedströmsdalens naturreservat

Reservatet som ligger mellan Bernshammar och Karmansbo är mycket varierat med lugna åpartier, forssträckor, raviner, ädellövskog och granskog.

I söder, i anslutning till Berns-

hammars herrgård, dominerar lönn, ask och alm.

Mot norr ersätts dessa av gråal, björk, tall och gran. Några små öppna ängs- och kärrpartier finns vid ån. Stora mossmattor täcker på flera håll mark, stenblock och kullfallna träd.

Området har ett stort ornitologiskt värde med förekomst av flera hackspettar, kungsfiskare och en rik småfågelfauna.

Hedströmmen – fiske

Öringfiske med såväl spinn som fluga finns mellan Bernshammar och Hed. Speciella flugfiskesträckor. Kort köpes i Bernshammar. Tel: 0222-301 50.

Hedströmsdalen, norr om Bernshammar.

Jönsarbo herrgård

Jönsarbo härrör från medeltidens slut. Herrgården som byggdes före 1692 finns fortfarande kvar.

Bernshammars herrgård

Här låg den äldsta hammar-

Bernshammars herrgård.

smedjan i Hedströmsdalen uppförd omkring 1508 av kyrkoherden i Köping, herr Lars.

Den första herrgården byggdes 1667. Otto Fredrik Hassel, adlad Lorichs, började 1787 uppföra en ny ståtlig herrgård, den som fortfarande finns kvar och ägs än idag av familjen Lorichs.

I det gamla magasinet intill herrgården ordnas teater- och musikarrangemang under vår och sommar.

Herrgården visas efter överenskommelse.

www.hedstromsdalen.com

Äta och bo

I Kolsva finns pizzerior, gattukök, restaurang, konditori, Kohlswa Herrgård med restau-

rang, konferens och hotell samt Ibbarbo, PRO:s lägergård.

FOTO: EMMA ANDREASSON

Kohlswa Herrgård drivs i dag som hotell, restaurang och konferensanläggning.

Handla

Kolsva handel, OK/Q8 i Kolsva, Bernshammar (där köper man också fiskekort), Heds Prästgård och Ullboden.

Pausplats

Vid Hedströmsdalens naturreservat finns ett vindskydd. Följ stigen söderut längs Hedströmmen vid bron strax innan Bernshammar.

Kolsva – The Gateway to Bergslagen

Kolsva is a mill community; the bygone surroundings have been preserved at Bruksgatan and Herrgårdsallén. Ironmongers have operated in Kolsva since the middle of the 1500s.

Heds kyrka

– Skinnskattebergs kyrka

© LANTMÄTERVERKET. MEDCIVANDE MS2006/1850

Avstånd. Sträckan Heds kyrka – Skinnskattebergs kyrka är 20,7 kilometer lång.

FOTO: MARIE BODIN

Heds bygd präglas av herrgårdar, smedjor, brukssamhällen, skogs- och jordbruk. Det som binder samman byarna är Hedströmmen. Förutsättningarna för järnhantering var därför goda förr i tiden. Vattenkraften som energikälla och skogen till träkol var nödvändiga för driften av hyttor, hammare och smedjor.

Jönsarbo, Bernshammar, Nyhammar, Karmansbo och Uttersberg vittnar om svunna tiders järnhantering i området.

Fakta

På den här sträckan vandrar du längs KURJ-banan. Den gamla banvallen är gräsbevuxen. Efter Uttersberg blir det grusväg längs Hedströmmen och sista biten mot Skinnskatteberg vandrar du på stigar.

Sträckans längd är 20,7 km.

Busslinje: VL-buss 500 Köping-Kolsva-Skinnskatteberg. www.vl.se

Färskt vatten: Heds kyrka, Karmansbo smedja och Galleri Astley.

Se och göra

Heds kyrka

I mitten av 1600-talet blev Hed en självständig församling och en träkyrka byggdes.

I slutet av 1700-talet byggdes den nuvarande kyrkan. Flera av kyrkans inventarier är gåvor från socknens brukspatroner på Bernshammar och Karmansbo. De tre ljuskronorna är kvar från den gamla träkyrkan.

Vägkyrkan i Hed

Vägkyrkan i Hed är öppen sommartid för visning, andakt, sång, musik och servering.

Skolmuseet i Hed

I den första sockenstugan i Hed fick socknens första lärare bedriva sin undervisning.

1865 stod ett nytt skolhus färdigt, 2006 i oförändrat skick.

FOTO: EVA LINDQVIST

Heds kyrka.

Här kan man se hur undervisningen gick till på den tiden.

Tel: 0222-300 75.

Heds prästgård

I den gamla prästgården njuter du av kaffe och hembakat bröd.

Både i prästgården och i längorna runt gården finns försäljning av möbler, småsaker och inredningsdetaljer i ny design. Tel: 0222-320 02.

Karmansbo bruksmiljö

Smedjan har sina anor från sekelskiftet 1500-1600. Smedjan var i drift till 1958 och utrustningen fungerar fortfarande, vilket gör smedjan till ett levande industriminne. Omkring Karmansbo smedja finns herrgården, arbetarbostäder, brukskontor och disponentbostad bevarat.

Föreningen Karmansbo bruksmiljö arrangerar idag visningar av den gamla smedjan och smedbostaden som ligger intill.

Järnets Dag arrangeras första lördagen i juli. I det gamla kolhuset bjuds det ibland på musik och fester av olika slag.

För öppettider ring: 0222-305 19. www.ekomuseum.se

FOTO: KIM LILL

Karmansbo Smedja. Första lördagen i juli varje år arrangeras Järnets Dag.

Karmansbo Herrgård

Herrgården med sina fyra flyglar stod färdig i mitten av 1700-talet. Från 1930-talet har herrgården fungerat som pensionatsrörelse och är idag en hotell- och konferensanläggning. Tel: 0222-301 56, www.karmansboherrgard.se

Drängahuset i Tomasbo

Längs vägen vid Tomasbosjön hittar du Drängahuset. En väl-sorterad antikhandel och med bruksföremål i svensk formtradition. Tel: 0222-320 18. www.drangahuset.se

Galleri Astley Uttersberg

Galleri Astley – ett annorlunda och spännande kulturcentrum. Galleri Astley är mycket känt bland konstintresserade både i Sverige och utomlands. Öppettider: alla dagar kl. 11.00–19.00. Tel: 0222-321 20, 320 44. www.galleriastley.com

Fiske i Nedre Vättern

Fiskekort köpes hos Runes Cykel & Sport, Skinnskatteberg. Tel: 0222-101 62.

FOTO: LENNVE OSBECK

Galleri Astley. I det Gamla magasinet på Galleri Astley ordnas ofta konserter. Här visas den rysk-amerikanske konstnären Ernst Neizvestnys skulpturer och konstverk.

Äta och bo

Heds prästgård

– antikhandel och café

Öppet dagligen i juli 11.00–17.00. Tel: 0222–320 02.

Karmansbo herrgård

Hotell, restaurang, konferens och arrangemang.

Tel: 0222-301 56,

www.karmansboherrgard.se

Galleri Astley

Kaféet öppet alla dagar 11.00–19.00.

Tel: 0222–321 20, 320 44

www.galleriastley.com

FOTO: KIM LILL

Mums. Kaffe och jordgubbstårta.

Handla

Drängarhuset i Tomasbo

Galleri Astley

Heds Prästgård

Pausplatser

Vid Hedströmmen finns två vindskydd. Följ leden norrut vid Heds kyrka och fortsatt mot Nyhammar.

Karmansbo herrgård

Tomasbosjön – badplats

Galleri Astley.

FOTO: EMMA ANDREASSON

Tid för vila. Längs sträckan finns många fina ställen att vila benen på.

Avstickare

Gunnilbo kyrka

Nuvarande kyrka invigdes 1825. Den är byggd av sten och har spåntak. Kyrkans dyrbaraste klenod är ett exemplar av Gustav II:s bibel från år 1651.

Färna Herrgård

Herrgården uppfördes 1776. Den är byggd i nyklassicistisk stil med två flyglar. Intill finns en engelsk park med ett vackert lusthus och ett mausoleum. Herrgården drivs idag som hotell, spa, restaurang och konferensanläggning, tel: 0222-281 90.

I den gamla ladugården finns Färna herrgårdsbod, tel: 0222-281 81. www.farnaherrgard.se

Hälsolusten

I Färna finns spa-anläggningen Hälsolusten, tel: 0222-281 21. www.halsolusten.se

Bockhammar och Ebba Brahes lusthus

Kafé Bockhammar, sommarkafé, tel: 0222-260 66.

Stallkarlsgården, gästrum med frukost i lantlig miljö, tel: 0222-260 60. www.bockhammar.se

Ebba Brahes lusthus från 1636 är ett av Sveriges äldsta bevarade lusthus.

Riddarhyttan

I det gamla gruvsamhället finns det gott om spår från den senaste istiden då gränsen mellan hav och land gick just här. Detta har skapat många speciella naturformationer.

I Riddarhyttan har människor bott och verkat sedan lång tid tillbaka.

Här finns bland annat lämningar från en av Sveriges äldsta bevarade järnframställningsplatser, 400 år f.Kr.

Hantverkshuset Utgård

Utgård är ett hantverkshus och butik med hantverk från vikingatiden till nutid. Tel: 0222-130 22.

Vikingatida marknadsplats

Tuhundra Naempdinne är en historisk förening som driver marknadsplatsen vid sjön Lien. www.tingarid.com

Liens Camping

Öppet året runt, tel: 0222-135 55, www.lienscamping.com

FOTO: EMMA ANDREASSON

Vikingaföreningen Tuhundra Naempdinne driver en marknadsplats vid sjön Lien.

Vildmarkens islandshästar

Boka din "tur till häst", tel:
070-543 11 39.

Lokstallet 1093

Antika böcker, utställningar,
hembakat bröd och kaffe. Tel:
0222-132 33.

Hed

This district is characterised by country estates, forges, ironworks villages, forest and agriculture. The river Hed is what ties the villages together. The prerequisites for the iron trade were more than suitable. Hydropower, which gave energy, and the forest, which gave charcoal, were necessary to power the work in the furnaces, foundries and forges. Jönsarbo, Bernshammar, Nyhammar, Karmansbo and Uttersberg are witnesses to times gone by in iron production and trade.

Skinnskattebergs kyrka – mot Söderbärke kyrka

© LANTMÄTERVERKET, MEDGIVANDE MS2006/1850

Avstånd. Sträckan Skinningsås kyrka mot Söderbärke kyrka, till Billsjön, är 18 kilometer lång.

Skinnskatteberg
– kulturriket i
Bergslagen.

I hjärtat av Bergslagen ligger Skinnskatteberg.

Tätorten Skinnskatteberg är vackert belägen i Hedströmsdalen mellan de två sjöarna Övre och Nedre Vättern.

Hyttor och hamrar har funnits över hela kommunen, de senare låg framför allt längs Hedströmmen.

Hamrarna utvecklades efterhand till järnbruk med flera typiska bruksmiljöer.

Många herrgårdar

Skinnskatteberg har flest herrgårdar av alla kommuner i Sverige. Baggå Herrgård, Bernshammars Herrgård, Färna Herrgård, Jönsarbo Herrgård, Karmansbo Herrgård, Nyhammars Herrgård, Skinnskattebergs Herrgård och Uttersbergs Herrgård.

FOTO: EMMA ANDREASSON

Fakta

Sträckan går längs grusade och asfalterade byvägar mot Dalarna. Vandra eller cykla.

Bussförbindelser: Busstationen ligger vid tågstationen i Skinnskatteberg. www.vl.se

Tågförbindelser: Skinnskatteberg har goda tågförbindelser. www.sj.se

Färskt vatten: Skinnskattebergs kyrka, Knektkällan – där Romboleden korsar Bruksleden.

Se och göra

Skinnskattebergs kyrka

Kyrkan är byggd 1863 i gotisk stil med höga, spetsiga rosettfönster och smala tinnar runt tornet. Det är den sjätte kyrkan på platsen, och munkarna från Arboga kloster vandrade utmed vattnet varje år på sin pilgrimsfärd till Trondheim. Kyrkan sägs vara byggd på pilgrimernas rastplats.

Skinnskattebergs herrgård

Herrgården började byggas 1775 men stod inte klar förrän 1792. Den långa byggtiden gör att flera stilar är representerade, med både gustavianska och klassicistiska drag. I herrgården i dag har Sveriges Lantbruksuniversitet sina lokaler och bedriver skogsmästarutbildning.

Körstämma

Vid herrgården samlas varje år

FOTO: MARIE BODIN

Skinnskattebergs kyrka.

körer från hela Sverige till körstämma i Skinnskatteberg.
www.korstamman.se

Hembygdsgården

På hembygdsgården finns Sveriges äldsta stockbåt, från 800-700-talet f.Kr. Den användes förmodligen till jakt och fiske eller vid myrmalmsletning.

Råmyrans kupolkälla

Mitt i våtmarken Råmyran ligger en av länets få kupol- eller kraterkällor. Vattnet i källan har en temperatur på plus 6 grader året om. Här strömmar ständigt vattnet ur den upphöjda källan som liknar en krater.

Bruksslingan

En självguidad slinga med information om bruksmiljön utgår från hembygdsgården.

Baggbrobygden, Baggdalen

Spåren av istiden präglar landskapet. Dalen är omgiven av höga åsar och berg, och genom dalen flyter Hedströmmen.

Gamla gruvhål och rester av hyttor och hammare finns överallt i bygden.

FOTO: EMMA ANDREASSON

Vacker vy. Skinnskatteberg med kyrkan i bakgrunden.

Det anses att pilgrimerna med sina baggar (säckar, jfr eng. ”bag”) med utrustning givit dalen sitt namn.

Baggbygdens byalag har sammanställt en detaljerad beskrivning över vad som finns att se längs sträckan från Skinnskatteberg till Dalagränsen norr om Skinnskatteberg.

Baggå herrgård med lusthuset

Här kan man beskåda ett originellt lusthus. På nedre botten under lusthuset finns ett utrymme med bad- och duschmöjligheter.

Under 1900-talets första

hälft fraktades mycket timmer på Hedströmmen från Kloten och Malingsboskogarna ned till sågverket i Skinnskatteberg. Timmerrännan visar hur timmerflottningen gick till.

Näset

Uppfödning av Morganhästar.

Ridlektioner bokas på telefon 0222-151 11.

Överskottsförsäljning

I Baggbrons gamla Folkets hus.

Baggbro skola

Baggbygdens byalag anordnar här samkväm, kurser, fester, bastubad med mera.

FOTO: EMMA ANDREASSON

Ett av Sveriges vilttätaste områden. Åk på älgsafari och spana efter älg i Skinnskattebergs skogar.

Äta och bo

Matställen och boende

Kontakta Skinnskattebergs turistinformation så får du tips på mat- och övernattningsställen, tel: 0222-450 45.
www.skinnskatteberg.se

Skinnskattebergs folkhögskola

Folkhögskolan har ett rikt utbud av kurser med kreativ inriktning.

Här kan du också boka din konferens, tel: 0222-444 00.
www.folkhogskola.com

Kolarbyn och Älgsafari

Kolarbyn består av 12 kolarkojor intill Skärsjön. I varje koja finns eldstad och sovplatser.

Samlingsmilan är byggd som en stor kolmila och används som matsal och för samkväm.

Boka också din älgsafari i ett av Sveriges vilttätaste områden där skogens konung, älgen, lever i sitt naturliga tillstånd, tel: 070-400 70 53.
www.kolarbyn.se

Pensionat Udden

En gång barnkoloni, nu med övernattningsmöjligheter och mot beställning kan du också serveras mat. Tel: 0222-151 82.

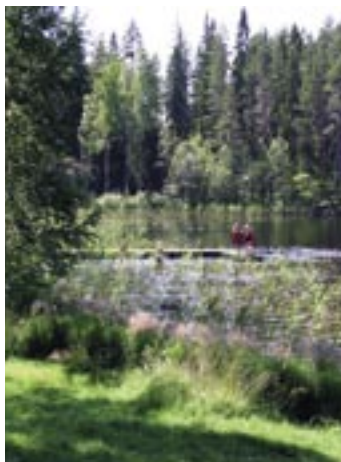

FOTO: LAULA JOHANSSON

Badmöjligheter. Ta ett dopp i Skärsjön.

Handla

Kontakta Skinnskattebergs turistinformation så får du tips på affärer, tel: 0222-450 45.
www.skinnskatteberg.se

Pausplatser

Skinnskattebergs hembygdsgård
Matkullen

Fin natur får den som vandrar längs Romboleden njuta av.

Avstickare

Lerkulans Guld och Äventyr

Lerkulans Guldvaskning ligger mellan Skinnskatteberg och Rid-darhyttan.

I detta område finns många intressanta bäckar och vatten-drag för en guldvaskare. Vid en av dessa ligger Goldcamp. Dit kan du komma och prova lyckan och lära dig guldvas-kningens ädla konst.

Lerkulan har även en saloon som du kan hyra till firmafesten, födelsedagskalaset eller knyt-kalaset. Där finns också grill-möjligheter och plats för cirka 20 personer. Tel: 0222-410 91, 070-492 14 58
www.bergslagsaventyr.com

Kolarbyn och älg-safari

Se under Äta och bo.

Bruksleden

Leden är en 23 mil lång vandringsled som tar dig från Västerås vid Mälaren till Malingsbo vid gränsen mot Dalarna.

Längs leden finns vindskydd, eldstäder, toaletter, soptunnor och informationstavlor. För vidare information angående kartor: www.skinskatteberg.se

Ormdalsslingan

Ormdalsslingan finns i Baggådalen och är en fem kilometer lång naturstig.

Hela Baggådalen har för många tusen år sedan varit en havsvik i ett ishav som bildades efter avsmältning av inlandsisen. Här finns mycket att uppleva och upptäcka.

Matkullen

Matkullens topp ligger 203 meter över havet och härifrån har man en vacker utsikt över Baggådalen.

FOTO: MARIE BODIN

Lerkulans Guldvaskning. Mellan Skinskatteberg och Riddarhyttan finns många intressanta bäckar och vattendrag för en guldvaskare.

Skinskatteberg

Skinskatteberg is in the heart of Bergslagen municipality. The town is beautifully situated between the two lakes Upper and Lower Vättern. Furnaces and foundries existed throughout the municipality; the latest built are generally alongside The river Hed. The foundries were gradually developed into ironworks and villages.

Bra att veta

Välkommen ut i naturen

I Sverige har alla rätt att vara i naturen. Vi kallar det allemansrätten. Allemansrätten är en förmån. Man kan också se den som en stor frihet som inte får bli till ofrihet för andra.

Allemansrätten kräver både ansvar och gott omdöme.

Vi får inte skada natur och djurliv, och vi måste visa hänsyn mot markägare och mot andra människor ute i naturen.

Läs mer om allemansrätten:
[www.naturvardsverket.se/
allemansratten/](http://www.naturvardsverket.se/allemansratten/)

Welcome to the countryside in Sweden

Here, everybody has the right to be in the countryside. We call it 'the right of public access'. The right of public access demands responsibility and good judgement from you. We will not damage nature or animal life, and we will show consideration for landowners and other nature lovers. You can read more about the right of free access on this link:

[http://www.allemansratten.se/
templates/firstPage.asp?id=2058](http://www.allemansratten.se/templates/firstPage.asp?id=2058)

Om du får skoskav...

SOS-alarm: Tel: 112

Taxi Köping:

Tel: 0221-139 00

Taxi Skinnskatteberg:

Tel: 0222-100 40

VL – Västmanlands

lokaltrafik:

Tel: 021-470 18 00

SJ: Tel: 070-75 75 75

Köpings turistbyrå:

Tel: 0221-256 55

www.koping.se

**Skinnskattebergs
turistbyrå:**

Tel: 0222-450 45

www.skinnskatteberg.se

Munktorps pastorat:

Tel: 0221-400 31

Köpings församling:

Tel: 0221-377 50

Kolsva pastorat:

Tel: 0221-500 34

If you get blisters

SOS: 112 ● Taxis: Köping, 0221-139 00, Skinnskatteberg, 0222-100 40

● Tourist Bureau: Köping, 0221-256 55, www.koping.se ● Skinnskatteberg, 0222-450 45, www.skinnskatteberg.se ● Train information (SJ):

070-75 75 75 ● Parishes: Kolsva: 0221-500 34, Köping: 0221-377 50,

Munktorp: 0221-400 31 ● Public Transport Västmanland: 021-470 18 00

Inte du

*Det är inte du
som vandrar vägen,
Det är vägen
som vandrar med dig*

Ur boken "Pilgrimsliv, handbok för pilgrimsvandrare"
av Hans-Erik Lindström

Välkommen att vandra på vår del av Romboleden!

Det här är en guidebok över Romboleden från Köping till Skinnskatteberg. Guideboken är resultatet av ett samarbete mellan kyrkor, hembygdsföreningar, byalag, sockengillen, företag, Köpings kommun, Skinnskattebergs kommun och Mälardalens Högskola. Arbetet har skett inom ramen för EU Mål 2-projektet: Företagsutveckling i Hedströmsdalen.

**KÖPINGS
KOMMUN**

**Skinnskattebergs
kommun**

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Svenska kyrkan

HEDSTRÖMSDALEN

MÄLARDALENS HÖGSKOLA

LÄNSSTYRELSEN
Västmanlands län